

2. TEKNİK DÜZENLEMELER REJİMİ KARARI, TAREKS

Bu Bölümde Neler Öğreneceğiz?

Bu bölümde dış ticarete konu ürünlerin teknik düzenlemelere uygun ve güvenli olmasının nasıl yapılacağı, ilgili teknik mevzuatın dış ticarete uyarlanması, uygulanması, ithalatta ve ihracatta denetim yapılması veya yaptırılması, denetim yapacak kuruluşların tespiti ile teknik düzenlemesine uygun ve güvenli olmayan ürünlerin ithalat ve ihracatının önlenmesine dair usul ve esaslarının nasıl belirlendiğini, dış ticarete teknik engellerin önlenmesine yönelik çalışmaların nasıl yapıldığını öğrenmektir.

Ayrıca dış ticaret uygulamalarında sıklıkla kullanılan bir sistem olan TAREKS in ne olduğunu ve işlevlerini öğreneceğiz.

Bölüm Hakkında İlgi Oluşturan Sorular

- 1.Denetim sırasında fark edilebilecek en tehlikeli olası durumu tartışınız.
- 2.Teknik düzenleme rejiminin nasıl güncellenmesi gerektiği konusunda fikir ileri sürünüz.
- 3 Tareks e kayıt olmak için nereye başvurmak gerekir?

Bölümde Hedeflenen Kazanımlar ve Kazanım Yöntemleri

Konu	Kazanım	Kazanımın nasıl elde edileceği veya geliştirileceği
Teknik düzenlemeye uygunluk	Dış ticarete konu ürünlerin teknik düzenlemelere uygun ve güvenli olmasının nasıl yapılacağı.	Mevzuatta yer alan yönetmeliklerin incelenmesi
Teknik düzenlemenin uygulanması	İlgili teknik mevzuatın dış ticarete uyarlanması, uygulanması, ithalatta ve ihracatta denetim yapılması veya yaptırılması	Mevzuatta yer alan yönetmeliklerin incelenmesi
TAREKS, DIŞ TİCARETTE RİSK ESASLI KONTROL SİSTEMİ TEBLİĞİ (ÜRÜN GÜVENLİĞİ VE DENETİMİ)	TAREKS ile ihracat ve ithalatta gerçekleştirilen denetimlerin, ekonomik ve ticari hayatın gereklerine uygun, en son teknolojinin imkânlarından yararlanarak çağdaş bir hizmet anlayışıyla yürütülmesi, denetimlerinin risk esaslı olarak elektronik ortamda yapılması	Tareks sistem incelemesi ve değerlendirmesi

Anahtar Kavramlar

Teknik düzenleme

Uygulamalar

Tareks

Giriş

Teknik düzenlemeler rejimi kararı, ürünlere ilişkin teknik mevzuatı dış ticarete uyarlamaya, diğer yetkili kuruluşlarla işbirliği halinde dış ticarete uygulamaya ve uygulamaya ilişkin usul ve esasları belirlemeye yöneliktir. Dış ticarete konu ürünlerin teknik düzenlemesine veya genel ürün güvenliği gereklerine uygun olup olmadığına ilişkin denetim yapmaya ve yaptırmaya veya ilgili mevzuatın diğer bakanlık ve kuruluşlara verdiği yetkiler saklı kalmak üzere denetim yapacak kuruluşları belirlemeye yöneliktir.

2.1. Teknik Düzenlemeler Rejimi Kararı

Amaç, Kapsam, Tanımlar ve Yetki

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Kararın amacı; dış ticarete konu ürünlerin teknik düzenlemelere uygun ve güvenli olmasını temin etmek; bu çerçevede ilgili teknik mevzuatın dış ticarete uyarlanması, uygulanması, ithalatta ve ihracatta denetim yapılması veya yaptırılması, denetim yapacak kuruluşların tespiti ile teknik düzenlemesine uygun ve güvenli olmayan ürünlerin ithalat ve ihracatının  nlenmesine dair usul ve esasları belirlemek; dış ticarete teknik engellerin  nlenmesine yönelik çalışmalar yapmak; teknik düzenlemeler, ürün güvenliği ve denetime dair mevzuat, politika ve uygulamaları koordine etmek ve uluslararası y k ml l klere uygunluğunu sağlamaktır.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Karar; dış ticarete konu ürünlerin tabi olacağı teknik düzenlemeleri, yapılacak denetimleri, denetim yapacak kuruluşları, yetkili kuruluşların bu çerçevedeki yetki ve sorumluluklarını, ithalatçıların ve ihracatçıların sorumluluklarını, alınacak önlemleri, uygulanacak müeyyideleri ve ilgili bildirimleri kapsar.

Tanımlar

MADDE 3 – (1) Bu Kararda geçen;

- a) Bakanlık: Ekonomi Bakanlığını,
- b) Ciddi risk: Etkileri kısa vadede ortaya çıkmayanlar da dahil olmak üzere, yetkili kuruluşların ivedi müdahalesini gerektiren her türlü riski,
- c) Denetim: Dış ticarete konu bir ürünün bu Karara, bu Karara dayalı teknik düzenlemelere veya genel ürün güvenliği gereklerine uygun olup olmadığının tespiti amacıyla yapılan faaliyeti,
- ) Güvenli  r n: Kullanım süresi içinde, normal kullanım koşullarında risk taşımayan veya kabul edilebilir ölçülerde risk taşıyan ve temel gerekler bakımından azami ölçüde koruma sağlayan ürünü,
- d) İthalatçı: Bir ürünü yurt dışından getirerek piyasaya arz eden Türkiye’de yerleşik gerçek veya tüzel kişi,
- e) İhracatçı: İhraç edeceği mala göre ilgili ihracatçı birlikleri genel sekreterliğine  ye olan, vergi numarasına sahip gerçek veya tüzel kişiler ile tüzel kişilik statüsü

bulunmamakla birlikte yürürlükteki mevzuata istinaden hukuki tasarruf yapma yetkisi tanınan ortaklıkları,

f) Kalite (ticari): Bir ürünün veya hizmetin belli bir ihtiyacı karşılayabilme yeteneğini belirleyen standartları veya özellikleri zorunlu uygulamaya koyan teknik düzenlemelerde öngörülen asgari vasıfların tümünü,

g) Standart: Bir ulusal veya uluslararası standardizasyon kuruluşu tarafından kabul edilen, mevcut şartlar altında en uygun seviyede bir düzen kurulmasını amaçlayan, ortak ve tekrar eden kullanımlar için ürünün vasıflarını, işleme veya üretim yöntemlerini veya bunlarla ilgili terminoloji, sembol, ambalajlama, işaretleme, etiketleme veya uygunluk değerlendirme işlemlerini tek tek veya birkaçını ele alarak belirleyen uyulması ihtiyari düzenlemeyi,

ğ) Teknik düzenleme: Bir ürünün vasıflarını, işleme ve üretim yöntemlerini, bunlarla ilgili terminoloji, sembol, ambalajlama, işaretleme, etiketleme veya uygunluk değerlendirme işlemlerini tek tek veya birkaçını ele alarak belirleyen ve uyulması zorunlu her türlü düzenlemeyi,

h) Yetkili kuruluş: Bir kanunla veya düzenleyici işlemle bir ürün veya ürün grubuna ilişkin mevzuatı hazırlamak veya yürütmekle veya bu ürünleri denetlemekle yetkili kılınan kamu kuruluşunu,

ifade eder.

Yetki

MADDE 4 – (1) Bu Karar çerçevesinde;

a) Ürünlere ilişkin teknik mevzuatı dış ticarete uyarlamaya, diğer yetkili kuruluşlarla işbirliği halinde dış ticarete uygulamaya ve uygulamaya ilişkin usul ve esasları belirlemeye,

b) Dış ticarete konu ürünlerin teknik düzenlemesine veya genel ürün güvenliği gereklerine uygun olup olmadığına ilişkin denetim yapmaya ve yaptırmaya veya ilgili mevzuatın diğer bakanlık ve kuruluşlara verdiği yetkiler saklı kalmak üzere denetim yapacak kuruluşları belirlemeye,

c) İç piyasaya yönelik teknik düzenlemesi bulunmayan ürünlerin dış ticarete denetime esas olacak özelliklerini tespit etmeye veya ettirmeye ve bu özelliklere göre denetim yapmaya veya yaptırmaya,

ç) Türk standartlarından veya uluslararası standartlardan ihtiyaç duyulanları ihracatta veya ithalatta uygulamaya koymaya veya uygulamadan kaldırmaya ve bu standartlara göre denetim yapmaya veya yaptırmaya,

d) Standart dışı, atık, artık ve çevre yönünden risk taşıyan maddelerin ithaline ve ihracına ilişkin düzenlemeleri yapmaya,

e) Dış ticarete denetim yapan kuruluşlar arasında koordinasyonu sağlamaya,

f) İthalat ve ihracat denetimleri ile piyasa gözetimi ve denetimi arasında uyum, işbirliği ve bilgi akışını sağlamaya, buna ilişkin enformasyon altyapısını oluşturmaya, denetimlerle ilgili ulusal ve uluslararası bildirim sistemlerini kurmaya ve bildirimleri yapmaya, bu faaliyetler hakkında kamuoyunu bilgilendirmek amacıyla gerekli çalışmaları yapmaya ve raporlar hazırlamaya,

g) İhraç ürünlerine teknik engel uygulayan ülkelerin uygulamalarının kaldırılmasını teminen girişimde bulunmaya, görüşmeler yapmaya, uluslararası anlaşmalar çerçevesinde gerekli tedbirleri almaya, karşılıklı tanıma ve işbirliği anlaşmaları yapmaya,

ğ) İhraç tarım ürünlerinin alıcı ülke pazarlarının taleplerini karşılayacak nitelikte ihracını teminen bu ürünlerden gerekli görülenlerin çeşidini, yetiştirildikleri bölgenin özelliklerini ve ulaşım durumunu göz önüne alarak uygun kesim, toplama ve ihraç tarihlerini belirlemek üzere ilgililerden oluşan bir komisyon kurmaya,

h) İhracata konu tarım ve gıda ürünlerinin insan, hayvan veya bitki sağlığı ve yaşamı ile tüketicinin ve çevrenin korunması bakımından alıcı ülkede Türk mallarının itibarına veya ihracata zarar verdiğinin tespiti halinde ilgili kuruluşlarla müştereken tedbir almaya,

ı) Bu Karara dayalı teknik düzenlemelerde ve her aşamada denetimlerde değişiklik yapmaya ve önlem almaya, denetim hizmeti karşılığında alınacak ücretin taban ve tavanını ve ödeme usulünü belirlemeye, denetimlerle ilgili her türlü bilgi ve belgeyi istemeye, münhasıran Bakanlıkça yapılacak ve yaptırılacak denetimlerde numune alımına ve analiz için laboratuvarları yetkilendirmeye ilişkin usul ve esasları belirlemeye,

i) Bu Karara dayalı teknik düzenlemelerde ve denetim işlemlerinde gerekli hallerde değişiklik yapmaya, izin vermeye, istisna getirmeye, özel ve zorunlu durumları inceleyip sonuçlandırmaya,

j) Dış ticarete konu ürünlerle ilgili gözetim faaliyetlerinde bulunacak uluslararası gözetim şirketlerinin tabi olacakları şartları tespit etmeye,

k) Dünya Ticaret Örgütü Kuruluş Anlaşması ekinde yer alan Ticarete Teknik Engeller Anlaşması yükümlülükleri ve Avrupa Birliği ile karşılıklı yükümlülükler kapsamında, teknik düzenlemeler ile denetime ilişkin mevzuat ve mevzuat değişikliklerinin Dünya Ticaret Örgütü Sekreteriyasına ve Avrupa Komisyonuna bildirimini yapmaya,

l) İthal ürünlerin ciddi risk taşıdığı veya mevzuatına uygun olmadığı piyasaya gözetimi ve denetimi veya diğer yollardan tespiti halinde gerektiğinde ithalatta denetim

yapmaya veya yaptırmaya, bu ürünlerin ciddi zarara sebebiyet verdiği durumlarda üretici veya ihracatçı ülkeler nezdinde girişimde bulunmaya veya ihtiyaç halinde üretici veya ihracatçı ülkelerle işbirliği mekanizmaları kurmaya ve işletmeye,

Bakanlık yetkilidir.

2.2. Dış Ticarete Denetim, Sorumluluklar, Malların Serbest Dolaşımı, Bildirimler

Dış ticarete denetim

MADDE 5 – (1) Dış ticarete denetim çok taraflı ve ikili anlaşmalar, bu Karar, zorunlu standartlar dahil teknik düzenlemeler, bu Karara dayalı yönetmelikler, tebliğler, yazılı bildirimler ve talimatlar çerçevesinde ve risk analizi yöntemiyle yapılır.

İthalat denetimi

MADDE 6 – (1) İthalat denetiminde insan, hayvan veya bitki sağlığı ve yaşamı ile tüketicinin ve çevrenin korunması ve 11 inci maddenin ikinci fıkrasında sayılan diğer kamu yararları esas alınır.

İthalat denetimi ile piyasa gözetimi ve denetiminde işbirliği

MADDE 7 – (1) Bakanlık, ithalat denetimi sırasında ciddi risk taşıdığı veya mevzuata uygun olmadığı tespit edilen ürünler hakkında piyasa gözetimi ve denetimi yapan kuruluşlara acilen bilgi verir.

(2) Piyasa gözetimi ve denetimi yapan kuruluşlar, ciddi risk taşıdığını veya mevzuata uygun olmadığını tespit ettikleri ürünler ile buna karşı aldıkları önlemler hakkında Bakanlığa acilen bilgilendirir ve ithalatta önlem alınmasını talep edebilir.

(3) Bakanlık, ilgili Bakanlık ve kuruluşlarla bu maddede düzenlenen önlemlerin alınması ve gerektiğinde risk altındaki kişilerin ve kamuoyunun bilgilendirilmesi amacıyla etkin ve hızlı işbirliği yapar.

İhracat denetimi

MADDE 8 – (1) İhracat denetiminde ticari kalite esas alınır ve insan, hayvan veya bitki sağlığı ve yaşamı, tüketicinin ve çevrenin korunması ile 11 inci maddenin ikinci fıkrasında sayılan diğer kamu yararları gözetilir.

(2) İhracata konu tarım ve gıda ürünlerinin insan, hayvan veya bitki sağlığı ve yaşamı ile tüketicinin ve çevrenin korunması bakımından alıcı ülkede Türk mallarının itibarına veya ihracata zarar verdiğinin tespiti halinde Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığıyla işbirliği halinde belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde ihracatta denetim yapılır.

İthalatçının sorumluluğu

MADDE 9 – (1) İthalatçı, ithal ettiği ürünlerin teknik düzenlemesine ve genel ürün güvenliği gereklerine uygun olmasından sorumludur. İthalatçının bu sorumluluğu, ürün piyasaya arz edildikten sonra da devam eder.

İhracatçının sorumluluğu

MADDE 10 – (1) İhracatçı, ihraç ettiği ürünlerin kaliteli, güvenli ve ihracatta tabi olacağı teknik düzenlemelerde öngörülen diğer hususlara uygun olmasından sorumludur.

Türkiye ile Avrupa Birliği arasında malların serbest dolaşımı

MADDE 11 – (1) TürkiyeAvrupa Birliği Ortaklık Konseyinin 1/95 sayılı Kararı kapsamında olmak kaydıyla, Türkiye’de ve Avrupa Birliği’ne üye bir ülkede mevzuatına uygun olarak üretilmiş veya serbest dolaşıma girmiş bir ürünün ihracı, ithali veya transit geçişi engellenemez.

(2) Ancak, genel ahlak, kamu düzeni veya kamu güvenliği; insan, hayvan veya bitki sağlığının ve yaşamının korunması; sanatsal, tarihi veya arkeolojik değer taşıyan ulusal varlıkların veya sınai ya da ticari mülkiyetin korunması gerekçesiyle veya ulusal yargı organları veya Avrupa Birliği Adalet Divanı tarafından kamu yararı vasfı kabul görmüş, tüketicinin, çevrenin ve yol güvenliğinin korunması gibi diğer gerekçelerle malların ithaline, piyasaya arzına, hizmete sunulmasına, ihracına veya transitine yasaklama veya kısıtlama getirilebilir. Bu yasaklama veya kısıtlamalar, Türkiye ile Avrupa Birliği arasındaki ticarete keyfi bir ayırım aracı veya örtülü bir kısıtlama aracı oluşturamaz.

Uygulama birliği ve bildirim yükümlülüğü

MADDE 12 – (1) Teknik düzenlemelerin ve denetimlerin dış ticarete koordinasyonu, takibi, bildirimi ve şeffaflığı için uygulama birliği ve yeknesaklık bu Karar çerçevesinde sağlanır. Yetkili kuruluşlar hazırladıkları teknik düzenlemeleri taslak

aşamasında iken görüşü alınmak üzere Bakanlığa (Ürün Güvenliği ve Denetimi Genel Müdürlüğü) bildirir.

(2) Dünya Ticaret Örgütü Kuruluş Anlaşması ekinde yer alan Ticarete Teknik Engeller Anlaşması taahhütlerinin ve Avrupa Birliği ile karşılıklı yükümlülüklerin gerektirdiği hallerde yetkili kuruluşlar hazırladıkları teknik mevzuat taslaklarını ilgili mevzuata uygun olarak Dünya Ticaret Örgütüne ve Avrupa Komisyonuna bildirilmek üzere Bakanlığa (Ürün Güvenliği ve Denetimi Genel Müdürlüğü) iletir.

(3) 11 inci maddenin ikinci fıkrasında belirtilen kısıtlama ve yasaklamaların gerekçeleri, ilgili mevzuat ve Gümrük Birliğince öngörülen bildirim prosedürleri takip edilerek Avrupa Komisyonuna bildirilir.

(4) Yetkili kuruluşlar, Bakanlığın 4 üncü madde çerçevesindeki görevlerini etkin ve hızlı olarak yapmasına yardımcı olur ve bu amaçla ilgili enformasyon ve bildirim sistemlerine bilgilerin gizliliğine ilişkin ilgili mevzuat hükümleri saklı kalmak kaydıyla gerekli desteği sağlar.

Alınacak Önlemler ve Uygulanacak Müeyyideler

Alınacak önlemler

MADDE 13 – (1) Dış ticarete konu bir ürünün bu Karara ve bu Karara dayalı teknik düzenlemelere uygun olmadığının tespiti halinde, masrafları ithalatçıdan veya ihracatçıdan karşılanmak üzere, riskle orantılı olarak aşağıdaki önlemlerden biri veya birkaçı alınır:

a) Ürünün ithalatına veya ihracatına izin verilmemesi.

b) Bu Karara ve bu Karara dayalı teknik düzenlemelere uygunsuzluğun ithalatçı veya ihracatçı tarafından giderilmesinin mümkün olduğu hallerde bunu sağlamak için ithalatçının veya ihracatçının uyarılması.

c) Bu Karara ve bu Karara dayalı teknik düzenlemelere uygunsuzluğun giderilmediği veya bunun imkansız olduğu durumlarda, ürünün kısmen veya tamamen imhası veya işlevsiz hale getirilmesinin sağlanması.

(2) İhracata konu tarım ve gıda ürünlerinin 8 inci maddenin ikinci fıkrasına istinaden yapılacak denetiminde Türk mallarının itibarına veya ihracata zarar verdiği tespit edilen olumsuzluğun giderilmesi için ihracatçıya uyarıda bulunulur. Olumsuzluğun giderilememesi veya giderilmesinin mümkün olmaması halinde ürünün ihracatına izin verilmez.

Uygulanacak müeyyideler

MADDE 14 – (1) Bu Karara, bu Karara dayalı yönetmeliklere, tebliğlere, yazılı bildirimlere, talimatlara veya taahhütnamelere aykırı hareket edenler, sahte belge kullananlar ve belgelerde tahrifat yapanlar hakkında, ilgili mevzuat hükümleri saklı kalmak kaydıyla, fiilin ağırlığına göre ayrıca aşağıdaki müeyyidelerden biri veya birkaçı uygulanır:

a) Firmanın yazılı uyarılması.

b) Firmanın bu Karara istinaden yayımlanan mevzuatla tanınan muafiyetlerden süreli veya süresiz men edilmesi.

c) Firmanın ithalatının veya ihracatının süreli veya süresiz durdurulması.

ç) Uluslararası gözetim şirketlerinin faaliyetten süreli veya süresiz men edilmesi veya statüsünün geri alınması.

d) Taahhütname alınan durumlarda, taahhütnamede belirtilen ürünün ihracat için FOB ve ithalat için CIF değerinin %60'ının, firmanın bağlı bulunduğu vergi dairesince ilgiliye tebliğ tarihindeki Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası döviz satış kuru üzerinden hesaplanacak TL karşılığının, 2/2/1984 tarihli ve 2976 sayılı Kanunun 3 üncü maddesi uyarınca, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri çerçevesinde vergi dairesince tahsil edilerek bütçeye gelir kaydedilmesi.

(2) Birinci fıkranın (c) ve (ç) bentleri kapsamında uygulanacak müeyyideler Resmi Gazete'de yayımlanır.

Yürürlükten kaldırılan mevzuat

MADDE 15 – (1) 7/9/2005 tarihli ve 2005/9454 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Dış Ticarete Teknik Düzenlemeler ve Standardizasyon Rejimi Kararı yürürlükten kaldırılmıştır. İlgili mevzuatta 2005/9454 sayılı Bakanlar Kurulu Kararına yapılan atıflar bu Karara yapılmış sayılır.

Yürürlük

MADDE 16 – (1) Bu Karar yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 17 – (1) Bu Karar hükümlerini Ekonomi Bakanı yürütür.

2.3. TAREKS: Dış Ticarete Risk Esaslı Kontrol Sistemi

TAREKS güvenlik, teknik mevzuata ve standartlara uygunluk ile kalite açısından tüketicimizi ve üreticimizi korumak amacıyla gerçekleştirilen ithalat ve ihracat denetimlerinin risk esaslı olarak elektronik ortamda yapılmasına imkân veren web tabanlı bir uygulamadır.

TAREKS ile ihracat ve ithalatta gerçekleştirilen denetimlerin, ekonomik ve ticari hayatın gereklerine uygun, en son teknolojinin imkânlarından yararlanarak çağdaş bir hizmet anlayışıyla yürütülmesi amaçlanmaktadır. Böylece, kaynakların etkin ve verimli bir şekilde kullanılması, maliyetlerin azaltılması, denetim başvuru ve işlemlerinin kolaylaştırılması ve yeknesaklaştırılması sağlanmaktadır.

TAREKS çerçevesinde yürütülen denetimler yoluyla, ihracat ve ithalata konu olan her ürün partisinin denetlenmesi anlayışı değiştirilmiş, ithalat ve ihracata konu ürünlerden belirlenen kriterler çerçevesinde riskli olduğu tespit edilenler TAREKS üzerinden belirlenerek, fiili denetimler bu ürünler üzerine yoğunlaşmıştır

İthalatta Ürün Güvenliği ve Denetimlerinin temel hedefi, ithal yolla piyasaya arz edilecek ürünlerin, insan sağlığı, can ve mal güvenliği, hayvan ve bitki yaşam ve sağlığı, çevre ve tüketicinin korunması açısından sahip olması gereken asgari güvenlik koşullarını taşıyıp taşımadığının kontrol edilmesidir.

Ürün Güvenliği ve Teknik Düzenlemeler mevzuatı kapsamında yürütülen ithalatta ürün güvenliği denetimlerinde, 2005 yılından beri ilgili kuruluşlarca Avrupa Birliği teknik mevzuatı esas alınarak uyumlaştırılmış ve iç piyasada yürürlüğe konulmuş olan teknik mevzuat kapsamına giren ürünlerin ithalatta denetlenmesi amaçlanmaktadır.

Söz konusu mevzuat çerçevesinde, yerli ve ithal tüm ürünlerin aynı kurallara tabi olması, üretime ve yatırıma giden ham ve ara malların değil, tüketiciye yönelik riskli ürünlerin denetlenmesi, kıt kamu kaynaklarının daha az sayıdaki bu riskli ürünlere yönlendirilmesi hedeflenmektedir.

Denetlenecek ürünler ve denetim prosedürleri, yetkili kamu kurumları tarafından iç piyasada yürürlüğe konulmuş olan teknik mevzuata (yönetmeliklere/standartlara) göre belirlenmekte ve her yıl ilgili kamu kurumları ve özel sektör kuruluşlarının da görüşleri alınmak suretiyle Tebliğler halinde yayımlanmaktadır.

2.3.1. Ürün Güvenliği ve Denetimi: 2011/53 TAREKS ‘Dış Ticarete Risk Esaslı Kontrol Sistemi Tebliği’

Amaç ve kapsam

MADDE 1 – (1) Bu Tebliğin amacı, ürün güvenliği ve teknik düzenlemeler mevzuatı uyarınca yapılan denetim, uygunluk ve izin işlemlerinin Dış Ticarete Risk

Esaslı Kontrol Sistemi aracılığıyla yerine getirilmesi halinde, bu işlemlere konu olacak firmaların elektronik ortamda tanımlanmasına ve firmalar adına işlem yapacak kullanıcıların yetkilendirilmesine dair usul ve esasları belirlemektir.

Dayanak

MADDE 2 – (1) Bu Tebliğ, 13/10/2005 tarihli ve 25965 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 7/9/2005 tarihli ve 2005/9454 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı eki Dış Ticarete Teknik Düzenlemeler ve Standardizasyon Rejimi Kararı’nın 4 üncü maddesine istinaden düzenlenmiştir.

Tanımlar ve kısaltmalar

MADDE 3 – (1) Bu Tebliğde geçen;

a) Bakanlık: Ekonomi Bakanlığını,

b) Dış Ticarete Risk Esaslı Kontrol Sistemi (TAREKS): Ürün güvenliği ve teknik düzenlemeler mevzuatı uyarınca yapılan denetim, uygunluk ve izin işlemlerinin elektronik ortamda ve risk esaslı yerine getirilmesi amacıyla oluşturulan web tabanlı uygulamayı,

c) Elektronik imza: Elektronik imza mevzuatında tanımlanan şekilde başka bir elektronik veriye eklenen veya elektronik veriyle mantıksal bağlantısı bulunan ve kimlik doğrulama amacıyla kullanılan elektronik veriyi,

ç) Elektronik imza mevzuatı: 23/1/2004 tarihli ve 25355 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu ile bu Kanuna istinaden yürürlüğe konulan diğer mevzuatı,

d) Elektronik sertifika hizmet sağlayıcıları: Elektronik imza mevzuatı uyarınca Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumuna bildirimini yapmış, elektronik sertifika, zaman damgası ve elektronik imzalarla ilgili hizmetleri sağlayan kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek veya özel hukuk tüzel kişilerini,

e) Firma: TAREKS aracılığıyla yapılan denetim, uygunluk ve izin işlemlerine konu olan kamu kurumları dâhil, tüm gerçek ve tüzel kişileri,

f) Grup Başkanlıkları: Bakanlığın Bölge Müdürlüklerine bağlı Ürün Denetmenleri Grup Başkanlıklarını,

g) Kamu Kurumu kullanıcısı: TAREKS kapsamında firmaların denetim, uygunluk ve izin işlemlerinde görev alan ve Bakanlık personeli hariç olmak üzere kamu kurumları adına işlem yapan kişileri,

ğ) Kullanıcı: TAREKS aracılığıyla firmalar adına işlem yapmak üzere yetkilendirilmiş kişileri,

h) Mobil elektronik imza: Bakanlık ile mobil elektronik imza kullanımına ilişkin sözleşmesi bulunan GSM operatörlerince verilen SIM kartını kullanarak oluşturulan ve 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununda tanımlanan güvenli elektronik imza niteliğindeki elektronik sertifikayı,

ı) Nitelikli elektronik sertifika: 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 9 uncu maddesinde sayılan nitelikleri taşıyan elektronik sertifikayı

ifade eder.

Nitelikli elektronik sertifika veya mobil elektronik imza temini

MADDE 4 – (1) Kullanıcılar, elektronik sertifika hizmet sağlayıcılarından alınan nitelikli elektronik sertifikaya ya da mobil elektronik imzaya sahip olmak zorundadır.

(2) Başka amaçlarla daha önce temin edilen ve geçerlilik süresi dolmamış veya yenilenmiş nitelikli elektronik sertifikalar ya da mobil elektronik imzalar TAREKS için kullanılabilir.

Firmaların tanımlanması

MADDE 5 – (1) Firmalar, internet üzerinden Bakanlık internet sayfasındaki “Eİmza Uygulamaları” bölümünde yer alan “Firma Tanımlama” uygulamasında açılan ekranda istenen bilgileri girer. Bu işlem, nitelikli elektronik sertifika ya da mobil elektronik imza ile imzalanarak gerçekleştirilir.

(2) Firma tanımlaması, firmanın imza sirkülerinde yer alan ve firmayı temsil ve ilzama yetkili kişiler veya bunların noter kanalıyla düzenlenmiş TAREKS taahhütnamesi çerçevesinde görevlendirdiği kişiler tarafından yapılır.

(3) Her vergi numarası için bir firma tanımlaması yapılır. Aynı vergi numarası ile faaliyet gösteren şubeler tek firma kabul edilir. Firma tanımlaması onaylandıktan sonra şubeler TAREKS üzerinden ayrı ayrı kaydedilebilir.

Kullanıcıların yetkilendirilmesi

MADDE 6 – (1) Firma tanımlaması yapılmış firmalar adına TAREKS vasıtasıyla işlem yapmak isteyen kişiler kullanıcı olarak yetkilendirilir. Bu kapsamda, söz konusu kişiler sahip oldukları nitelikli elektronik sertifikayı ya da mobil elektronik imzayı

kullanarak, Bakanlık internet sayfasındaki “Eİmza Uygulamaları” bölümünde yer alan “Yetkilendirme Başvuruları” uygulaması ile yetkilendirme başvurusunda bulunur.

(2) İlk yetkilendirme başvurusu üzerine, aşağıda belirtilen belgeler dilekçe ekinde ilgili Grup Başkanlığına iletilir.

a) İmza sirküleri: Ana sözleşmede firmayı temsil ve ilzama yetkili kişiler için düzenlenmiş imza sirkülerinin aslı veya noter onaylı örneği,

b) Ticaret Sicili Gazetesi: Firmanın tacir veya sanayici olması durumunda, Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi’nin aslı ya da ticaret ve/veya sanayi odası ile ticaret sicil memurluğunca onaylı örneği (kuruluş ve varsa ana sözleşme değişiklikleri ile son durumu gösterir Türkiye Ticaret Sicili Gazetelerinin her biri),

c) Esnaf ve Sanatkâr Sicil Tasdiknamesi: Firmanın esnaf veya sanatkâr olması durumunda, Esnaf ve Sanatkâr Sicil Müdürlüğünce düzenlenen esnaf ve sanatkâr sicil tasdiknamesinin aslı ya da sicil müdürlüğünce onaylı örneği,

ç) TAREKS taahhütnamesi: Firmayı temsil ve ilzama yetkili kişilerce imzalanarak Bakanlık internet sayfasındaki “Eİmza Uygulamaları” bölümünde yer alan örneğe uygun ve Türkçe olarak noterde her bir kişi için düzenlenmiş taahhütnamenin aslı,

d) Mükellefiyet yazısının aslı ya da noter onaylı örneği.

(3) Yetkilendirme başvurusu bir veya birden fazla kişi için aynı zamanda yapılabilir. Bu durumda, TAREKS taahhütnamesi yetkilendirilecek her bir kişi için ayrı düzenlenir. Taahhütnamenin geçerli olacağı süre taahhütnamede belirtilir.

(4) Aynı firma için sonradan yapılacak kullanıcı yetkilendirme başvurularında, TAREKS taahhütnamesi hariç olmak üzere ikinci fıkrada sayılan ve geçerliği devam eden belgeler tekrar aranmaz.

(5) Kullanıcıların, sertifikalarını yenilemesi veya başka bir nitelikli elektronik sertifika ya da mobil elektronik imza temin etmesi durumlarında yeniden yetkilendirme başvurusu yapması gerekmez.

Tanımlama ve yetkilendirme onayı

MADDE 7 – (1) Firma tanımlama ve yetkilendirme başvurusu üzerine, firmanın sunduğu belgelerin usulüne uygunluğu kontrol edildikten sonra, Grup Başkanlığınca TAREKS aracılığıyla onay işlemleri başlatılır. Usulüne uymayan başvurular işleme alınmaz.

(2) Belgelerin eksik ya da usulüne uygun olmaması ya da internet üzerinden girilen bilgilerin belgelerle uyuşmaması durumunda, firma tarafından eksik ve/veya usulüne

uygun olmayan belgeler tamamlanır ve/veya firma tanımlamasına dair bilgilerde gerekli değişiklikler yapılır.

(3) Grup Başkanlığı, sunulan bilgi ve belgeler doğrultusunda ve/veya ilgili mevzuat çerçevesinde değişiklik ve güncelleme isteme, ek bilgi ve belge talep etme ya da firmanın tanımlama ve yetkilendirme başvurusunu reddetme hakkına sahiptir. Talepler elektronik posta veya yazıyla firmaya bildirilir.

(4) Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı, yetkilendirme talebinin sonucunu başvuru sahibinin “Yetkilendirme Başvuruları” uygulamasında beyan ettiği elektronik posta adresine bildirir. Bakanlık ulaşmayan bildirimlerden sorumlu değildir.

Yetki süresinin uzatılması

MADDE 8 – (1) Kullanıcının yetkisi taahhütnamede belirtilen süreyle sınırlıdır. Süre uzatımı talebinde, ilgili Grup Başkanlığına her kişi için ayrı olmak üzere yeni TAREKS taahhütnamesi verilmesi gerekir. Yetki süresinin bitiminden süre uzatımına kadarki sürede kullanıcının yetkisi askıya alınır.

(2) Süre uzatımında, daha önce firma tarafından bu Tebliğin 6 ncı maddesinin ikinci fıkrası uyarınca sunulan ve geçerliği devam eden diğer belgeler tekrar istenmez. Ancak, belgelerde değişiklik olması veya içerdikleri bilgilerin taahhütname ile farklı olması durumunda belgelerin yenilenmesi zorunludur.

(3) İflas etmiş ya da iflas süreci devam eden firmalar adına işlem yapan kullanıcıların, yetki süresinin uzatılması ya da yeni bir kişinin yetkilendirilmesi için gereken taahhütnameyi noter kanalıyla temin edememesi durumunda, iflas idaresinin kararına dayanarak İflas Müdürlüklerince usulüne uygun olarak düzenlenen taahhütname kabul edilir.

Yetkinin iptali

MADDE 9 – (1) Kullanıcının yetkisi, firmanın ilgili Grup Başkanlığına yazılı başvurusu üzerine iptal edilir. Başvuruda, firmayı temsil ve ilzama yetkili kişilerce Bakanlık internet sayfasındaki “Eİmza Uygulamaları” bölümünde yer alan örneğe uygun olarak noter tarafından düzenlenmiş azilname aranır.

(2) Kullanıcının yetkisinden feragat etmesi halinde, bunun noter kanalıyla veya iadeli taahhütlü olarak firmaya bildirildiğini tevsik eden belgelerin Grup Başkanlığına sunulması üzerine yetki iptal edilir.

(3) Firma tanımlamasının iptali veya vergi numarasının değişmesi durumunda, o firma için yetkilendirilen tüm kullanıcıların yetkileri Bakanlıkça re’sen iptal edilir.

Yetkinin askıya alınması

MADDE 10 – (1) Firmanın Bakanlık internet sayfası “E-İmza Uygulamaları” bölümünde yer alan telefon numaralarını arayarak yapacağı başvuru ile firma adına işlem yapan kullanıcıların yetkisi geçici süreyle askıya alınabilir.

(2) Firmanın talebi üzerine askıya alınan yetkinin iptali için, Bakanlık internet sayfasındaki “E-İmza Uygulamaları” bölümünde yer alan örneğe uygun olarak noter kanalıyla düzenlenmiş azilname ile yedi iş günü içinde Grup Başkanlığına başvurulur. Aksi durumda, askıya alma işlemi kaldırılır ve yetki tekrar kullanıma açılır.

Güncelleme işlemleri

MADDE 11 – (1) Onay işleminden önce, “Firma Tanımlama” uygulaması aracılığıyla firmaya ilişkin bilgiler değiştirilebilir ya da firma tanımlaması iptal edilebilir. Bu işlemler, nitelikli elektronik sertifika ya da mobil elektronik imza ile imzalanır.

(2) Onay işleminden sonra, vergi numarası ve/veya firma unvanı dışındaki değişiklikler için ayrıca belge aranmaz.

(3) Firma unvanında değişiklik yapılması durumunda kullanıcıların yetkileri askıya alınır. Söz konusu değişiklik için 6 ncı maddenin ikinci fıkrası uyarınca istenen belgelerin dilekçe ekinde Grup Başkanlığına sunulması üzerine, askıya alınan yetkilerin kullanıma açılması için onay işlemi başlatılır.

(4) Vergi numarasının değişmesi durumunda, firma bu durumu tevsik eden belgeleri Grup Başkanlığına sunar. Grup Başkanlığı firmanın önceki vergi numarasıyla yaptığı firma tanımlamasının ve kullanıcı yetkilerinin iptali için onay işlemini başlatır. Yeni vergi numaralı firmanın tanımlanması ve kullanıcılarının yetkilendirilmesi gerekir. Önceki vergi numarasına sahip firmanın faaliyetine devamı halinde, bu Tebliğin diğer hükümleri saklı kalmak kaydıyla, firmanın tanımlanması ve kullanıcılarının yetkisi iptal edilmez.

(5) Faaliyetine son veren firma bu durumu tevsik eden belgeleri Grup Başkanlığına sunar. Grup Başkanlığı firma tanımlamasının ve kullanıcı yetkilerinin iptali için onay işlemini başlatır.

(6) Firma tanımlamasına veya kullanıcılarına dair bilgi ve belgelerdeki değişiklikler, en geç beş iş günü içinde bu Tebliğe uygun olarak firma tarafından Grup Başkanlığına bildirilir. Aksi halde, diğer mevzuat saklı kalmak kaydıyla, firmanın tanımlanması ve kullanıcılarının yetkileri derhal askıya alınır. Askıya alma işlemi ancak eksikliklerin giderilmesi halinde kaldırılır.

Grup Başkanlıklarına başvuru

MADDE 12 – (1) Firma tanımlaması, kullanıcı yetkilendirmesi, süre uzatımı, iptal ve bunlara ilişkin bir firmanın işlemleri ilk müracaat edilen Grup Başkanlığı nezdinde takip edilir.

Yetki

MADDE 13 – (1) Bakanlık; bu Tebliğde yer alan hususlarda önlem almaya, düzenleme yapmaya, özel ve zorunlu durumları inceleyip sonuçlandırmaya, muhtemel ihtilafları idari yoldan çözmeye ve teknik nedenlerle uygulamada yaşanan sorunları gidermeye yetkilidir.

(2) TAREKS'in uygulanmasında, Bakanlıktan kaynaklanmayan nedenlerle elektronik iletişimde yaşanan aksaklıklardan Bakanlık sorumlu değildir.

(3) Fiil ehliyetinin sınırlandırıldığı, gaipliği, ölümü veya adına işlem yaptığı firmanın tüzel kişiliğini kaybettiği öğrenilen nitelikli elektronik sertifika ya da mobil elektronik imza sahibi kişilerin yetkileri Bakanlıkça iptal edilir.

(4) Kamu Kurumu kullanıcılarına ilişkin usul ve esaslar, Bakanlığın ilgili kurumlarla yapacağı protokoller çerçevesinde ayrıca belirlenir.

Yürürlükten kaldırılan tebliğ

MADDE 14 – (1) 18/10/2010 tarihli ve 27733 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2010/41 sayılı Dış Ticaret Veri Sistemine İlişkin Dış Ticarete Standardizasyon Tebliği yürürlükten kaldırılmıştır.

(2) İlgili mevzuatta, 2010/41 sayılı Dış Ticaret Veri Sistemine İlişkin Dış Ticarete Standardizasyon Tebliğine yapılan atıflar bu Tebliğe yapılmış kabul edilir.

Yürürlük

MADDE 15 – (1) Bu Tebliğ yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 16 – (1) Bu Tebliğin hükümlerini Ekonomi Bakanı yürütür.

Uygulamalar

Dış Ticarete Risk Esaslı Kontrol Sistemi (TAREKS): Ürün güvenliği ve teknik düzenlemeler mevzuatı uyarınca yapılan denetim, uygunluk ve izin işlemlerinin elektronik ortamda ve risk esaslı yerine getirilmesi amacıyla oluşturulan web tabanlı uygulamayı, ifade eder.

Uygulama Soruları

- 1) 2011/53 sayılı tebliğin adı nedir?
- 2) Onay işlemlerinden sonra ayrıca bir belge aranır mı?
- 3) Firma tanımlanması kimin nezdinde yapılır?
- 4) Teknik Düzenleme Rejimi Kararı kaç maddeden oluşur?
- 5) ihracatçının taşıdığı riskleri tartışınız.
- 6) Bakanlığın yetkisinde olan kararları tartışınız.

Bu Bölümde Ne Öğrendik Özeti

Dış ticarete denetim çok taraflı ve ikili anlaşmalar, bu Karar, zorunlu standartlar dahil teknik düzenlemeler, bu Karara dayalı yönetmelikler, tebliğler, yazılı bildirimler ve talimatlar çerçevesinde ve risk analizi yöntemiyle yapılır.

Bakanlık, ithalat denetimi sırasında ciddi risk taşıdığı veya mevzuata uygun olmadığı tespit edilen ürünler hakkında piyasa gözetimi ve denetimi yapan kuruluşlara acilen bilgi verir.

Piyasa gözetimi ve denetimi yapan kuruluşlar, ciddi risk taşıdığını veya mevzuata uygun olmadığını tespit ettikleri ürünler ile buna karşı aldıkları önlemler hakkında Bakanlığa acilen bilgilendirir ve ithalatta önlem alınmasını talep edebilir.

Bakanlık, ilgili Bakanlık ve kuruluşlarla bu maddede düzenlenen önlemlerin alınması ve gerektiğinde risk altındaki kişilerin ve kamuoyunun bilgilendirilmesi amacıyla etkin ve hızlı işbirliği yapar.

Dış Ticarete Risk Esaslı Kontrol Sisteminin ürün güvenliği ve teknik düzenlemeler mevzuatı uyarınca yapılan denetim, uygunluk ve izin işlemlerinin yerine getirilmesi halinde, bu işlemlere konu olacak firmaların elektronik ortamda tanımlanmasına ve firmalar adına işlem yapacak kullanıcıların yetkilendirilmesine dair usul ve esasları öğrendik.